

Προδιαγραφές Ακαδημαϊκών Εργασιών

**ΟΔΗΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ των πηγών
στις υποσημειώσεις και τη βιβλιογραφία με την αριθμητική μορφή
(numbered notes / footnote referencing style)**

Μέρος Α'

Πλαγιαρισμός (Plagiarism), Λογοκλοπή	4
Βιβλιογραφικές Αναφορές	4
Παραπομπές (citations)	5
Αριθμητική μορφή (numbered notes ή footnote referencing style)	5
Παρενθετική μορφή (parenthetical ή author-date system style)	6
Διάφορα πρότυπα συστήματα αναφοράς	6
Πώς και πότε γίνονται οι παραπομπές (citations)	7
Παράθεση κειμένου (αντιγραφή)	7
Παράφραση / Σύνοψη κειμένου	8
Γενική Μορφοποίηση: Τίτλοι και Συντομεύσεις	9
Τίτλοι των πηγών	9
Χρήσιμες Συντομεύσεις	10
ΟΔΗΓΙΕΣ: Η Σύνταξη των Υποσημειώσεων (footnotes)	11
Αρίθμηση	11
Τοποθεσία	11
ΟΔΗΓΙΕΣ: Η Σύνταξη της βιβλιογραφίας (reference list ή bibliography)	11
Τοποθεσία	11
Σειρά	11
Μορφοποίηση βιβλιογραφίας	11
Παράδειγμα βιβλιογραφίας	12

Μέρος Β'

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ανάλογα το είδος της πηγής	14
B1. Αναφορά σε βιβλίο	14
B2. Αναφορά σε κεφάλαιο βιβλίου	16
B3. Αναφορά σε ηλεκτρονικό βιβλίο	17
B4. Αναφορά σε άρθρο επιστημονικού περιοδικού (journal)	17
B5. Αναφορά σε άρθρο εφημερίδας (ηλεκτρονική έκδοση)	19
B6. Αναφορά σε διατριβή	19
B7. Αναφορά σε συνέντευξη	20
B8. Αναφορά σε οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο)	21
B9. Αναφορά σε διάλεξη	21
B10. Αναφορά σε ιστοσελίδες	22
B11. Αναφορά σε εικόνες	25
B12. Ειδικές περιπτώσεις: "Όπως Πριν" (Ibid)	27
B13. Ειδικές περιπτώσεις: Όταν μια πηγή παρατίθεται μέσα σε μία άλλη	28

B14. Ειδικές περιπτώσεις: Παράθεση αποσπάσματος μικρότερου από δύο σειρές	28
B15. Ειδικές περιπτώσεις: Παράθεση αποσπάσματος μεγαλύτερου από δύο σειρές	29
B16. Ειδικές περιπτώσεις: Παράλειψη τμήματος του παρατιθέμενου κειμένου	30
B17. Ειδικές περιπτώσεις: "έμφαση στο πρωτότυπο" [emphasis in original]	30
B18. Ειδικές περιπτώσεις: "πρόσθετη έμφαση" [emphasis added / emphasis mine]	31

Μέρος Γ'

Παρενθετική μορφή (author-date style): παραδείγματα	32
Παραπομπές	32
Βιβλιογραφία	32

Μέρος Δ'

Χρήσιμες πηγές - βοήθεια	34
Συστήματα Αναφοράς	34
Πλαγιαρισμός [Plagiarism]	35
Turnitin	35

Μέρος Ε'

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ με πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (οδηγίες)	36
Δημιουργία υποσημειώσεων σε περιβάλλον Word:	36
Δημιουργία υποσημειώσεων σε περιβάλλον Pages (Mac):	38

Μέρος Α'

Πλαгиαρισμός (Plagiarism), Λογοκλοπή

Η λογοκλοπή είναι μια μορφή εξαπάτησης που τιμωρείται αυστηρά και μπορεί να πάρει διάφορες μορφές. Συχνά γίνεται ακούσια.

Παραδείγματα λογοκλοπής είναι:

- Η αντιγραφή λέξη προς λέξη μιας πρότασης ή παραγράφου από οποιαδήποτε πηγή, συμπεριλαμβανομένων βιβλίων, άρθρων, διαλέξεων, ιστοσελίδων, ακόμη και κινηματογραφικών, τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών παραγωγών.
- Η μετάφραση ισοδυναμεί με αντιγραφή.
- Ακόμη και αν αλλάξουμε μερικές λέξεις ή τη σειρά των λέξεων, αυτό επίσης θεωρείται λογοκλοπή.
- Παραφράζοντας το έργο κάποιου άλλου χωρίς να αναφέρουμε από πού προέρχεται, θεωρείται λογοκλοπή.
- Κλέβοντας ιδέες, θεωρίες ή την έρευνα κάποιου άλλου, χωρίς να το αναγράψουμε και να το παρουσιάσουμε ως δικό μας, θεωρείται λογοκλοπή.¹

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Οι βιβλιογραφικές αναφορές είναι απαραίτητες σε κάθε ακαδημαϊκή εργασία γιατί εξασφαλίζουν την επιστημονική τεκμηρίωση της. Χρησιμοποιούνται για να δηλώσουμε τις πηγές από τις οποίες αντλήσαμε συγκεκριμένες πληροφορίες και διαφορετικές απόψεις.

Η χρήση των βιβλιογραφικών αναφορών αναβαθμίζει το συγγραφικό μας έργο γιατί εξασφαλίζει τα πνευματικά δικαιώματα όλων των συγγραφέων, αποφεύγοντας την **λογοκλοπή (plagiarism)**. Ταυτόχρονα, προσδίδει κύρος και αξιοπιστία στην έρευνά μας και βοηθά τους αναγνώστες με τα παρακάτω:

- Αποδεικνύει την προέλευση των ιδεών μας.
- Αναδεικνύει το πεδίο της έρευνας μας.
- Ενισχύει τα ακαδημαϊκά μας επιχειρήματα με την ποιότητα των πηγών που συμπεριλαμβάνονται.
- Επιδεικνύει την κατανόησή μας για το θέμα που έχουμε γράψει.
- Αναγνωρίζει και ευχαριστεί άλλους για τη συμβολή τους σε προηγούμενες έρευνες.
- Επιτρέπει στους αναγνώστες να επαληθεύσουν τις πληροφορίες μας.
- Διευκολύνει τους αναγνώστες να συμβουλευτούν τις πηγές μας ανεξάρτητα.

¹ "Plato: Plagiarism Teaching Online", online tutorial, University of Derby, 2012 & "PLATO -PLAgiarism Teaching Online: An introduction for academic staff", <http://plato.gcal.ac.uk/PLATOSTaffGuideV1.pdf>

Όλες οι επιστημονικές και οι ακαδημαϊκές εργασίες τεκμηριώνονται με παραπομπές και αναφορές σε γραπτές ή ηλεκτρονικές πηγές.

Στις εργασίες, οι βιβλιογραφικές αναφορές εμφανίζονται με δύο σημεία:

1. το πρώτο είναι μέσα στην ροή του κειμένου ως **παραπομπές** (in-text citations).
2. το δεύτερο βρίσκεται σε μια λίστα-κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών (reference list ή βιβλιογραφία) στο τέλος της εργασίας.²

Παραπομπές (citations)

Για να κατευθύνουμε την προσοχή του αναγνώστη σε έναν συγκεκριμένο συγγραφέα (ή μία ιδέα / άποψη που δεν είναι δική μας), τότε θα πρέπει να αναφέρουμε την πηγή μέσα στην ροή του κειμένου της εργασίας μας. Αυτή η αναφορά σε πηγή αποκαλείται **παραπομπή** (citation).

Στις ακαδημαϊκές εργασίες, υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι με τους οποίους γράφονται οι παραπομπές: η **αριθμητική μορφή** και η **παρενθετική μορφή**.

Αριθμητική μορφή (numbered notes ή footnote referencing style)^{3 4}

- Η αριθμητική αναγραφή γίνεται με την μορφή εκθέτη μέσα στην ροή του κειμένου και περιλαμβάνει αριθμημένες υποσελίδιες σημειώσεις (footnotes), είτε παρασελίδιες με τις αναφορές τέλους (endnotes).⁵
- Οι παραπομπές αριθμούνται και επαναλαμβάνονται με αυξανόμενο αριθμό με την σειρά που εμφανίζονται μέσα στο κείμενο, με τις σημειώσεις να αναγράφουν την πλήρες βιβλιογραφική αναφορά, μαζί και την σελίδα / τις σελίδες κάθε πηγής, από την οποία προήλθε η συγκεκριμένη πληροφορία.
- Η πλήρης βιβλιογραφική αναφορά αποτελείται από 4 τμήματα πληροφοριών που χωρίζονται με κόμμα και ακολουθούν την συγκεκριμένη σειρά: **author, title, source, date [συγγραφέας, τίτλος, πηγή, ημερομηνία]**.
- Στο τέλος της εργασίας, εμφανίζεται μια λίστα - κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών σε αλφαβητική σειρά (reference list ή βιβλιογραφία).
- Υπάρχει και μια δεύτερη, πιο εξειδικευμένη αριθμητική μορφή που αποκαλείται author-number system (π.χ., όπως η Vancouver reference style για τις ιατρικές επιστήμες), η οποία περιλαμβάνει την αναγραφή ενός αριθμού που αντιστοιχείται σε

² Οι διαφορές μεταξύ "Βιβλιογραφίας" και "Reference list" συζητιούνται παρακάτω στην ενότητα "Η Σύνταξη της βιβλιογραφίας (reference list ή bibliography)".

³ Πιο ειδικά, το πρότυπο Chicago Turabian το ονομάζει "notes-bibliography" system". Βλέπε "Turabian, Citation Quick Guide: Notes and Bibliography", Chicago Style for Students and Researchers, <https://www.chicagomanualofstyle.org/turabian/turabian-notes-and-bibliography-citation-quick-guide.html> (ανάκτηση 10-01-2024).

⁴ Στα Ελληνικά, έχει αποτυπωθεί ως "μορφή υποσημείωσης/σημείωσης". Βλέπε Neapolis University in Cyprus, "Τι είναι οι παραπομπές/παραθέσεις/βιβλιογραφικές αναφορές", σελ. 3, <https://www.nup.ac.cy/wp-content/uploads/2020/09/FOOTNOTES-1.pdf> (ανάκτηση 10-01-2024).

⁵ Σε αντίθεση με τις μικρές εργασίες και τα άρθρα, τα μεγαλύτερα κείμενα όπως είναι τα βιβλία αντί για υποσελίδιες υποσημειώσεις "footnotes", συχνά χρησιμοποιούν "endnotes" τα οποία τοποθετούνται στο τέλος ενός κειμένου ή του κάθε κεφαλαίου του βιβλίου.

μία συγκεκριμένη πηγή στην βιβλιογραφία και επαναλαμβάνεται ο ίδιος αριθμός μέσα στο κείμενο.

Παρενθετική μορφή (parenthetical ή author-date system style)

- Η παρενθετική μορφή εμφανίζει ενδοκειμενικά τις παραπομπές, με τη σύντομη αναγραφή τριών βασικών στοιχείων σε παρένθεση:
 - το επίθετο του συγγραφέα
 - το έτος δημοσίευσης
 - της σελίδας, αν υπάρχει
- η πλήρης βιβλιογραφική αναφορά αποτελείται από 4 τμήματα πληροφοριών που χωρίζονται με κόμμα και ακολουθούν την συγκεκριμένη σειρά: **author, date, title, source [συγγραφέας, ημερομηνία, τίτλος, πηγή]**.
- Αυτός ο τρόπος συχνά αποκαλείται "Harvard style" ή "author-date style".
- Στο τέλος της εργασίας, εμφανίζεται μια λίστα - κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών σε αλφαβητική σειρά (reference list - βιβλιογραφία).
- Στην βιβλιογραφία ή reference list, αξιοσημείωτη διαφορά ανάμεσα στην αριθμητική και παρενθετική μορφή είναι η θέση στην οποία εμφανίζεται το στοιχείο της ημερομηνίας: στην αριθμητική εμφανίζεται ως τελευταίο στην σειρά, ενώ στην παρενθετική είναι το δεύτερο και το πιο σημαντικό στοιχείο μετά το όνομα, για να συνδέσει εύκολα ο αναγνώστης την λιτή παρενθετική παραπομπή με την πηγή.

Διάφορα πρότυπα συστήματα αναφοράς

Τα διάφορα **πρότυπα συστήματα αναφοράς** (referencing systems) που βασίζονται στην παρενθετική μορφή (Harvard, MLA [Modern Language Association], APA [American Psychological Association], κ.α.) υποστηρίζουν *ταυτόχρονα* και την χρήση υποσελίδιων σημειώσεων (footnotes), για τις περιπτώσεις που ο συγγραφέας της εργασίας θέλει να γράψει δευτερεύοντα στοιχεία (εξηγήσεις ή διευκρινίσεις) τα οποία κρίνει ότι διακόπτουν την ιδανική ροή του κειμένου του.

Υπάρχουν διάφοροι οδηγοί βιβλιογραφικών αναφορών που βασίζονται σε συγκεκριμένο πρότυπο σύστημα αναφοράς και προτείνονται από τα πανεπιστήμια, συνήθως από τις κεντρικές Βιβλιοθήκες των ιδρυμάτων, αλλά επίσης και από τις επιμέρους σχολές και τμήματά τους για την εκπόνηση των πτυχιακών, των μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών και των διδακτορικών διατριβών. Συμβαίνει ενίοτε, ένα συγκεκριμένο πρότυπο σύστημα αναφοράς να προτείνεται ακόμη και από καθηγητές για τις μεμονωμένες εργασίες των μαθημάτων τους.

Οι φοιτητές που εμπλέκονται σε οποιαδήποτε μορφή έρευνας, θα συναντήσουν κατά την διάρκεια της τα διαφορετικά είδη πηγών σε κείμενα (βιβλία, περιοδικά, ηλεκτρονικές πηγές), τα οποία θα είναι τεκμηριωμένα τόσο με την αριθμητική, όσο και με την παρενθετική μορφή.

Κάτι άλλο που θα ήταν καλό να αναλογιστούμε, είναι ότι τα επιστημονικά περιοδικά (στα οποία συχνά συναντάμε χρήσιμα κείμενα ως πηγές πληροφοριών), να εφαρμόζουν τις δικές τους προτιμήσεις και να παρέχουν οδηγίες προς τους συγγραφείς σχετικά με τα

πρότυπα συστήματα αναφοράς που απαιτούν για το κάθε άρθρο που δημοσιεύεται. Τα διάφορα βιβλία τα οποία ενδεχομένως θα συναντήσουμε κατά τη διάρκεια της έρευνας μας θα έχουν υιοθετήσει και αυτά, διάφορα πρότυπα συστήματα αναφοράς και σιλ ανάλογα με τον εκδότη. Καλό είναι λοιπόν, ως ερευνητές οι φοιτητές όχι μόνο να κατανοήσουν τις βασικές αρχές της τεκμηρίωσης και να τις εφαρμόσουν, αλλά ταυτόχρονα, να αποκτήσουν την δεξιότητα να μπορούν να αναγνωρίζουν και να αποκωδικοποιούν τις βασικές διαφορές ανάμεσα στην παρενθετική μορφή και την αριθμητική, έτσι ώστε να κατανοούν καλύτερα τις διάφορες πηγές που ερευνούν.

Αυτός ο οδηγός βιβλιογραφικών αναφορών εστιάζει αποκλειστικά στην δημιουργία παραπομπών και αναφορών με την αριθμητική μορφή (numbered notes / footnote referencing style). Στο τέλος, υπάρχει μια σύντομη αναφορά με παραδείγματα που αφορά την παρενθετική μορφή (author-date system style).

Πώς και πότε γίνονται οι παραπομπές (citations)

Υπάρχουν δύο τρόποι να γράψουμε στοιχεία από τις πηγές μας και οι δύο απαιτούν να γράψουμε παραπομπή (footnote), μαζί και υποσελίδια βιβλιογραφική αναφορά στην πηγή:

- 1) παράθεση κειμένου (αντιγραφή)
- 2) παράφραση / σύνοψη

Παράθεση κειμένου (αντιγραφή)

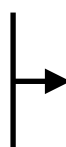
Για την παράθεση αυτούσιου κειμένου (αντιγραφή), όποια αποσπάσματα έχουν αντιγραφεί (ή έχουν **μεταφραστεί**) μπαίνουν υποχρεωτικά σε εισαγωγικά. Στην συνέχεια, ακολουθεί η παραπομπή (footnote) με την αναγνώριση της πηγής. Οποιοδήποτε κείμενο δεν περιέχεται σε εισαγωγικά, θεωρείται ότι έχει γραφτεί και ανήκει στον συγγραφέα της εργασίας, δηλαδή, σε εμάς.

Κάνουμε χρήση εισαγωγικών “...” γύρω από το κείμενο του συγγραφέα και το αντιγράφουμε ακριβώς όπως το πρωτότυπο.

Μια καλή πρακτική είναι να προετοιμάσουμε τον αναγνώστη για το απόσπασμα εισάγοντας το όνομα του συγγραφέα.

Μερικά βασικά παραδείγματα εισαγωγής αποσπασμάτων είναι τα παρακάτω:

- **Σύμφωνα με** τον Freud, “...απόσπασμα...”
- Ο Benjamin **ισχυρίζεται ότι** “...απόσπασμα...”
- Ο Barthes **αναφέρει ότι** “...απόσπασμα...”
- Ο Banks **παρατηρεί** “...απόσπασμα...”
- Η Sontag **έχει σημειώσει ότι** “...απόσπασμα...”
- Ο Marx **υποστηρίζει ότι** “...απόσπασμα...”



Σε όλες τις περιπτώσεις, ακολουθεί **παραπομπή (footnote)** και **υποσημείωση** στο κάτω μέρος της σελίδας με την **βιβλιογραφική αναφορά** στην πηγή.

Στην επόμενη σελίδα, εξηγείται επιγραμματικά η αντιγραφή [copying] στο online tutorial "Plato: Plagiarism Teaching Online", ένα δημοφιλή πρόγραμμα εκπαίδευσης για τα πανεπιστήμια στην Μ. Βρετανία.

Learn More about the Rights and Wrongs of Copying

To copy is to use the same (or very similar) words in the same (or very similar) order that you found in the work of another student, or in a book/journal, or on the Web etc. To make small changes is still copying. An approximate copy is still a copy. If you do not acknowledge in your work that you have copied a phrase, a sentence, or a section, and where from, then you are cheating. An approximate copy, unacknowledged, is still cheating. Changing a few words does not make it OK. Changing a lot of words makes it a paraphrase, but even a paraphrase must be referenced and the source acknowledged.

When is it legitimate to copy?

(top)

It is OK to copy when:

1. You are making notes from a book, journal, web page or lecture. But make sure that it is recorded as a copy (eg put quotation marks around it in your notes). Also record the source with page numbers, the web address, or the lecturer's name and date. Then, if you use it in a piece of work, you can provide the necessary reference.
2. This is VERY important. Otherwise, you may later think that your notes are in your own words when they are not, and inadvertently pass off a quotation as your own. You are likely to be penalised for using such a copy without acknowledgement, even if it was not deliberate. And if you forget to record the source, you will not be able to use it, because a quotation (or paraphrase) without a precise reference is not permissible in academic work.
3. You do not seek to pretend that the copy is your own work. Exact copies must have quotation marks and a reference. If you copy the ideas or a section of text in your own words, it becomes a paraphrase, and does not require quotation marks but must still have a reference, including page number(s).

"Plato: Forms of plagiarism - copying", in the online tutorial "Plato: Plagiarism Teaching Online", Glasgow Caledonian University, <http://plato.gcal.ac.uk/plagiarism/copy.html>

Παράφραση / Σύνοψη κειμένου

Η παράφραση ή η σύνοψη πληροφοριών είναι όταν εκφράζουμε το έργο ενός συγγραφέα με τα δικά μας λόγια και στην συνέχεια, ακολουθεί η παραπομπή (footnote) με την αναγνώριση της πηγής.

Δεν επιτρέπεται να γράψουμε κείμενο το οποίο, παρόλο που δεν είναι ακριβές αντίγραφο της αρχικής πηγής πληροφοριών, εξακολουθεί να χρησιμοποιεί πολλές από τις ίδιες λέξεις χωρίς καμία αναγνώριση της πηγής.

Επιτρέπεται να παραφράζουμε *σωστά*, χρησιμοποιώντας τόσο μια παραπομπή στο κείμενο (συμπεριλαμβανομένων των αριθμών σελίδας), όσο και μια βιβλιογραφική αναφορά στο τέλος της εργασίας μας. Το κείμενο δεν απαιτεί εισαγωγικά, διότι δεν παραθέτει απευθείας τις λέξεις που χρησιμοποιούνται.

Στην παράφραση-σύνοψη κειμένου, προσέχουμε πάντα να μην διαστρεβλώσουμε το νόημα του έργου ενός συγγραφέα, καθώς εκφράζουμε το έργο του με τα δικά μας λόγια.

Όπως και με την παράθεση κειμένου (αντιγραφή), καλό είναι να προετοιμάσουμε τον αναγνώστη όταν κάνουμε παράφραση, εισάγοντας το όνομα του συγγραφέα.

Τα παραδείγματα εισαγωγής αποσπασμάτων που βρίσκονται στην προηγούμενη ενότητα μπορούν να εφαρμοστούν και για την παράφραση - σύνοψη, αντικαθιστώντας το κείμενο στα εισαγωγικά, με τα δικά μας λόγια και γράφοντας κανονικά την παραπομπή με την αναγνώριση της πηγής.

Ως καλή πρακτική, μπορούμε με την χρήση εισαγωγικών, να αντιγράψουμε συγκεκριμένες φράσεις από το πρωτότυπο κείμενο ενός συγγραφέα και τα τις *συνδυάσουμε* μαζί με τα δικά μας λόγια για να επικοινωνήσουμε πιο αποτελεσματικά το νόημα, στην συνέχεια γράφουμε κανονικά την παραπομπή με την αναγνώριση της πηγής.

Στην επόμενη σελίδα εξηγούνται οι κανόνες για τη πρακτική της παράφρασης, σύμφωνα με το online tutorial "Plato: Plagiarism Teaching Online".

Rules for paraphrasing:

(top)

1. The paraphrase must be largely in your own words, except for standard (in the subject area) terms and technical phrases for which there is no acceptable substitute.
2. A paraphrase must have a reference in the same way as a quotation, including the page number(s) of the text you have paraphrased in whole or part.
3. A paraphrase does not have quotation marks unless part of the paraphrase is a direct quotation.

View this example:

In his book *Blink, The Power of Thinking Without Thinking* (2005) Malcolm Gladwell introduces the concept of clear and accurate decisions happening "in the first two seconds" (p. 8). He cites an example of Gianfranco Becchina, an art dealer who tried to sell a sculpture dating back to the sixth century BC to the Getty museum. The statue was submitted to extensive testing all of which suggested it was genuine. However, an increasing number of art historians were saying that it didn't "look right" (p. 5). In the words of Thomas Hoving, former director of the Metropolitan Museum of Art in New York "It was 'fresh' - 'fresh'," Hoving recalls. And "fresh" was not the right reaction to have to a two thousand year old statue." (p. 5-6) The consensus amongst many experts was an "intuitive repulsion". In fact the statue was a forgery made in the early 1980s. The key for Gladwell was that the art experts "In the first two seconds of looking - in a single glance - they were able to understand more about the statue than the team at the Getty was able to understand after fourteen months." (p. 8)

This is a way of using a paraphrase to reduce the length of a quotation while quoting just a particularly effective sentence or important expression or phrase. This is useful if you find it hard to paraphrase a particular phrase or sentence, but have no problem with the rest.

"Plato: Forms of plagiarism - paraphrasing", in the online tutorial "Plato: Plagiarism Teaching Online", Glasgow Caledonian University, <http://plato.gcal.ac.uk/plagiarism/paraphrase.html>

Γενική Μορφοποίηση: Τίτλοι και Συντομεύσεις

Τίτλοι των πηγών

Γενικά, οι τίτλοι όλων των **ακέραιων έργων** (όπως είναι τα βιβλία, περιοδικά και έργα τέχνης) γράφονται σε πλάγια γραμματοσειρά με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα της κάθε λέξης.

Το παρακάτω παράδειγμα αναδεικνύει πώς η βασική βιβλιογραφική αναφορά αποτελείται από τα 4 βασικά τμήματα πληροφοριών: **author, title, source, date [συγγραφέας, τίτλος, πηγή, ημερομηνία]**, χωρίζονται με κόμμα και ακολουθούν αυτή την βασική σειρά.

Στο ίδιο παράδειγμα διακρίνεται το 2ο στοιχείο, με την πλάγια γραμματοσειρά να ξεχωρίζεται εύκολα ως ο τίτλος του βιβλίου:

παράδειγμα βιβλιογραφίας ενός βιβλίου:

Barthes Roland, *The Fashion System*, Univ. of California Press, 1990.

Οι τίτλοι των **μικρότερων έργων** που είναι μόνο ένα μέρος ενός συνόλου (όπως είναι τα άρθρα ενός επιστημονικού περιοδικού, ή τα κεφάλαια βιβλίων, κ.α.) γράφονται σε εισαγωγικά με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα της πρώτης λέξης ή κάθε λέξης. Στην συνέχεια, ο τίτλος του περιοδικού ή του βιβλίου στο οποίο βρίσκονται, γράφεται με πλάγια γραμματοσειρά.

Αν υπάρχει υπότιτλος, εισάγεται με άνω και κάτω τελεία (:) με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα.

παράδειγμα βιβλιογραφίας ενός κεφαλαίου βιβλίου:

Bate, David, "Documentary and Storytelling" στο *Photography: The Key Concepts*, Routledge, 2020.

Χρησιμοποιούμε κεφαλαία γράμματα όπου είναι απαραίτητο (π.χ. σε κύρια ονόματα).

Ο πίνακας που ακολουθεί συγκεντρώνει ποιες πηγές γράφονται με πλάγια γραμματοσειρά και ποιες σε εισαγωγικά, ανάλογα με το είδος.

Πώς γράφονται οι τίτλοι των διαφόρων πηγών (παραδείγματα)

Τίτλοι με ΠΛΑΓΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΑ	Τίτλοι σε ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ [μικρότερα έργα που είναι μέρος ενός συνόλου]	Τίτλοι με κεφαλαία τα πρώτα γράμματα [χωρίς πλάγια γραφή ούτε εισαγωγικά]
<ul style="list-style-type: none"> • βιβλία • περιοδικά • εφημερίδες • επιστημονικά περιοδικά • εγκυκλοπαίδειες και λεξικά • έργα τέχνης • θεατρικά έργα • κινηματογραφικές ταινίες • τηλεοπτικές σειρές • μουσικές συνθέσεις • δίσκοι • σειρά comics • φωτογραφικά έργα 	<ul style="list-style-type: none"> • άρθρα εφημερίδων • άρθρα περιοδικών • κεφάλαια βιβλίων • κεφάλαια συλλογικών τόμων • ακαδημαϊκές εργασίες • δοκίμια • διπλωματικές και διατριβές • μικρά ποιήματα και μυθιστορήματα [short stories] • συγκεκριμένο τηλεοπτικό επεισόδιο • διαφημίσεις 	<ul style="list-style-type: none"> • θρησκευτικά έργα • κτίρια • μνημεία

Χρήσιμες Συντομεύσεις

Όρους στα Ελληνικά και Αγγλικά	Συντομεύσεις
σελίδα (Αγγλικά: page)	σ. ή σελ. ρ. ή pg.
σελίδες (Αγγλικά: pages)	σσ. pp.
επιμέλεια (Αγγλικά: editor)	(επιμ.) (ed.)
μετάφραση (Αγγλικά: translator)	(μτφρ.) (trans.)
Όπως Πριν (Αγγλικά: "the same as before" στα Λατινικά)	Ο.Π. Ibid.
χωρίς χρονολογία (Αγγλικά: "no date")	χ.χ. n.d.
Εικόνα (Αγγλικά: Figure)	Εικ. Fig.

ΟΔΗΓΙΕΣ: Η Σύνταξη των Υποσημειώσεων (footnotes)

Αρίθμηση

Στις υποσημειώσεις (footnotes), οι πηγές **αριθμούνται** με την σειρά με την οποία αναφέρονται στο κείμενο. (1, 2, 3, κτλ., και όχι I, II, III, ή i, ii, iii, ή οτιδήποτε άλλο).

Κάθε παραπομπή έχει την δική της *ξεχωριστή* υποσημείωση, ακόμη και αν επαναλαμβάνεται η ίδια πηγή.

Τοποθεσία

Μέσα στη ροή του κειμένου, ο αριθμός τοποθετείται μετά από κάποια λέξη ή στο τέλος της πρότασης μετά το σημείο στίξης, με τον αντίστοιχο αριθμό σε μορφή υποσημείωσης (footnote) να εμφανίζεται στο κάτω μέρος της σελίδας. (Για την δημιουργία footnote σε προγράμματα επεξεργασίας κειμένου, βλέπε τις οδηγίες στο Μέρος Ε'.)

Στην υποσημείωση αναφέρεται η **πλήρης βιβλιογραφική αναφορά** στην πηγή, μαζί αναφέρεται και η **συγκεκριμένη σελίδα της πηγής** που χρησιμοποιήθηκε.

ΟΔΗΓΙΕΣ: Η Σύνταξη της βιβλιογραφίας (reference list ή bibliography)

Ανάλογα το είδος και το μέγεθος της εργασίας, υιοθετείται είτε "reference list", είτε "βιβλιογραφία".

"Reference list" αφορά αποκλειστικά τις πηγές (βιβλία, άρθρα, ιστοσελίδες, κ.α.) από τις οποίες έγιναν παραπομπές (αντιγραφή ή παράφραση κειμένου) για την σύνταξη της εργασίας. Εφαρμόζεται συνήθως σε μικρές εργασίες / άρθρα.

Η "βιβλιογραφία" περιλαμβάνει όλες τις πηγές οι οποίες βοήθησαν στην ανάπτυξη του θέματος και θεωρούνται σημαντικές κατά τη συγγραφή της εργασίας, είτε αυτές αναφέρθηκαν εντός του κειμένου, είτε όχι. Συνήθως εφαρμόζεται σε μεγαλύτερες εργασίες, όπως οι διπλωματικές.

Τοποθεσία

Η βιβλιογραφία ή reference list καταχωρείται στο τέλος της εργασίας.

Σειρά

Οι πηγές σε έναν κατάλογο βιβλιογραφίας ή reference list:

- εμφανίζονται όλες μαζί με αλφαβητική σειρά (ανεξάρτητα από το είδος της πηγής, δηλαδή, είτε πρόκειται για βιβλίο, άρθρο, ιστοσελίδα, κτλ.)
- ταξινομούνται σύμφωνα με το επίθετο του συγγραφέα, ή με βάση τον τίτλο για τις περιπτώσεις που δεν δηλώνεται ο συγγραφέας (πχ. οργανισμός).
- δεν χωρίζονται σε ελληνόγλωσσες ή ξενόγλωσσες
- αναγράφονται χωρίς να αριθμούνται και χωρίς κουκκίδες [bullets]

Μορφοποίηση βιβλιογραφίας

- Εμφανίζει πρώτα το επίθετο και μετά το όνομα του συγγραφέα

- Αφαιρείται και δεν αναγράφεται η σελίδα της πληροφορίας.
- Μόνο σε άρθρα επιστημονικών περιοδικών [journals], συνηθίζεται να εμφανίζει το συνολικό εύρος των σελίδων ως μέρος της βιβλιογραφικής του αναφοράς τους (π.χ., σσ. 10-27).
- Όλες τις πηγές εμφανίζονται σε μια αλφαβητική σειρά σύμφωνα με το επίθετο του συγγραφέα.
- Η Βιβλιογραφία τοποθετείται στο τέλος της εργασίας

Παράδειγμα βιβλιογραφίας

Στην επόμενη σελίδα, ακολουθεί ένα παράδειγμα βιβλιογραφίας - reference list.

Bate David, *Photography: The Key Concepts, 2nd Edition*, Routledge, London, 2020.

Bolton Richard, "Introduction" στο *The Contest of Meaning: Critical Histories of Photography*, (επιμ.) Richard Bolton, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 1989.

Breton Andre, *Nadja*, μτφρ. Στέφανος Κουμανούδης, Εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα, 1981.

Brotherus Elina, "Sanatorium (2022)", personal website, <https://www.elinabrotherus.com/still#/sanatorium-2022/> (πρόσβαση 12/6/23).

Emerson Peter Henry, "Science and Art". Διάλεξη στο συνέδριο του Camera Club, Society of the Arts, στο Λονδίνο στις 26/3/1889) Στο Trachtenburg Alan (επιμ.) *Classic Essays on Photography*, Leete's Island Books, Νέου Χέιβεν Κονέκτικατ 1980.

Encyclopedia Britannica, "Cyanotype: photographic process", <https://www.britannica.com/technology/cyanotype> (πρόσβαση 10/4/23).

Fargier John Paul, *Photographer Man Ray*, 1998, Les Films du Tambour de Soie, [βίντεο], <https://www.youtube.com/watch?v=s8gJJJuWco> (πρόσβαση 19/4/20).

Φελούρη Αθηνά, "Η αισθητική του Walter Benjamin", Μεταπτυχιακή διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2010. <http://ikee.lib.auth.gr/record/122848?ln=el> (πρόσβαση 12/1/24).

Getty Museum Collection, "Albert Renger-Patzsch", <https://www.getty.edu/art/collection/person/103KHR> (πρόσβαση 10/1/24).

Γερόλυμπος Γιώργης, "Terza Natura: Διαμορφώνοντας μια προσωπική προσέγγιση", Τόμ. 2 (2009): Παγκόσμια Τοπία-Διεθνές Συνέδριο για την Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες 2009, διαθέσιμο στο <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/visualmarch/article/view/3132/3155> (πρόσβαση 21/1/24).

Moholy-Nagy László, "From Pigment to Light", *Telephor*, Vol. 1, No. 2, 1936, σσ. 32-36.

Μπάρδη Αντωνία, "Το Πορτρέτο ως Πολιτισμική Κατασκευή", Πολιτισμική Ανθρωπολογία στην Φωτογραφία, διάλεξη μαθήματος, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, 4 Νοεμβρίου 2021.

Lee J. Christopher, review of "African Words, African Voices", (επιμ.) Luise White, Stephan F. Miescher and David William Cohen, *Oral History Review*, Vol. 31, No. 1, 2004, σσ. 83-84.

Phillips Christopher (ed.) *Photography in the Modern Era: European Documents and Critical Writings 1913-1940*, <https://libmma.contentdm.oclc.org/digital/collection/p15324coll10/id/228341/p15324coll10/id/228341> (πρόσβαση 19/4/20).

Siskind Aaron, "The Drama of Objects" στο Nathan Lyons, (επιμ.), *Photographers on Photography: A Critical Anthology*, Prentice-Hall, Rochester, 1966.

Stein Emma, "László Moholy-Nagy and Chicago's War Industry: Photographic Pedagogy at the New Bauhaus", *History of Photography*, 38:4, σσ. 398-417, <https://doi.org/10.1080/03087298.2014.949487> (πρόσβαση 19/4/20).

Stimson Blake, "The Photographic Comportment of Berndt and Hilla Becher", 2004, Tate Papers, <https://www.tate.org.uk/research/tate-papers/01/photographic-comportment-of-berndt-and-hilla-becher-comportment-of-berndt-and-hilla-becher> (πρόσβαση 19/4/20).

Szarkowski John (επιμ.) *Mirrors and Windows: American Photography Since 1960*, The Museum of Modern Art, Νέα Υόρκη, 1978.

The Public Domain Review, "Karl Blossfeldt's Urformen der Kunst (1928)", <https://publicdomainreview.org/collection/karl-blossfeldt-s-urformen-der-kunst-1928/> (πρόσβαση 19/12/23).

Μέρος Β'

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ανάλογα το είδος της πηγής

Τόσο οι υποσημειώσεις (footnotes), όσο και η βιβλιογραφία εμφανίζουν τις βιβλιογραφικές αναφορές των πηγών, αν και με λίγο διαφορετικό τρόπο.

Στις επόμενες σελίδες, εμφανίζονται οι βιβλιογραφικές αναφορές για μια μεγάλη ποικιλία πηγών, μαζί και το πώς πρέπει να γράφονται στις υποσημειώσεις και στην βιβλιογραφία.

B1. Αναφορά σε βιβλίο

Μετά τον αριθμό αναφοράς footnote γράφεται:

Όνομα και επίθετο του συγγραφέα, *Τίτλος* (με πλάγια γραφή), έκδοση (εάν είναι απαραίτητο), εκδότης, τόπος έκδοσης, χρονολογία της έκδοσης, συγκεκριμένη σελίδα στην οποία υπάρχει η πληροφορία (μόνο στην υποσημείωση και όχι στην βιβλιογραφία).

(παράδειγμα 1ο)

Υποσημείωση - footnote
¹⁸ David Bate, <i>Photography: The Key Concepts, 2nd Edition</i> , Routledge, London, 2020, σ. 124.
Βιβλιογραφία - reading list
Bate David, <i>Photography: The Key Concepts, 2nd Edition</i> , Routledge, London, 2020.

(παράδειγμα 2ο : όταν η πληροφορία βρίσκεται σε περισσότερες από μία σελίδες: αντί για "σ." γράφουμε "σσ." στη υποσημείωση)

Υποσημείωση - footnote
¹⁷ Naomi Rosenblum, <i>A World History of Photography</i> , Abbeville Press, New York, 1984, σσ. 188-189.
Βιβλιογραφία - reading list
Rosenblum Naomi, <i>A World History of Photography</i> , Abbeville Press, New York, 1984.

διευκρινίσεις:

Εάν ο συγγραφέας της πηγής είναι άγνωστος (δεν υπάρχει), στην αναφορά μπορεί να αναφερθεί ο επιμελητής ή ο μεταφραστής του έργου.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote
¹³ John Szarkowski (επιμ.) <i>Mirrors and Windows: American Photography Since 1960</i> , The Museum of Modern Art, Νέα Υόρκη, 1978, σσ. 11-12.
Βιβλιογραφία - reading list
Szarkowski John (επιμ.) <i>Mirrors and Windows: American Photography Since 1960</i> , The Museum of Modern Art, Νέα Υόρκη, 1978.

διευκρινίσεις:

Εάν δεν υπάρχει συγγραφέας ή επιμελητής, μπορεί να γίνει αναφορά του συλλογικού οργάνου της πηγής το οποίο είναι υπεύθυνο για το έργο.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote
¹¹ UNESCO, <i>World Heritage Journeys of Europe</i> : UNESCO, 2019, σ. 60.
Βιβλιογραφία - reading list
UNESCO, <i>World Heritage Journeys of Europe</i> : UNESCO, 2019.

διευκρινίσεις:

Εάν δεν αναφέρεται πρόσωπο ή συλλογικό όργανο στην πηγή, ο τίτλος του βιβλίου με πλάγια γραμματοσειρά εμφανίζεται ως το πρώτο στοιχείο της παραπομπής.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote
¹⁵ <i>Conflict: A Nation Faces the Challenge</i> , Freedom Publishing, Brisbane, 1961, σ. 18.
Βιβλιογραφία - reading list
<i>Conflict: A Nation Faces the Challenge</i> , Freedom Publishing, Brisbane, 1961.

διευκρινίσεις:

Σε περίπτωση που ο συγγραφέας του έργου έχει μεταφραστεί ή επιμεληθεί από ένα άλλο πρόσωπο, αναγράφεται και αυτό.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote
²⁹ Andre Breton, <i>Nadja</i> , μτφρ. Στέφανος Κουμανούδης, Εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα, 1981, σσ. 49-50.
Βιβλιογραφία - reading list
Breton Andre, <i>Nadja</i> , μτφρ. Στέφανος Κουμανούδης, Εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα, 1981.

B2. Αναφορά σε κεφάλαιο βιβλίου

Ο τίτλος σε κεφάλαιο βιβλίου εμφανίζεται μέσα σε εισαγωγικά και όχι με πλάγια γραμματοσειρά. Αναγράφεται η λέξη "στο" και ακολουθεί ο τίτλος του βιβλίου με πλάγια γράμματα (βλέπε ενότητα B1).

(παράδειγμα όταν χρησιμοποιείται Πρόλογος ή Εισαγωγή)

Υποσημείωση - footnote
²⁹ Richard Bolton, "Introduction" στο <i>The Contest of Meaning: Critical Histories of Photography</i> , (επιμ.) Richard Bolton, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 1989, σ. χί.
Βιβλιογραφία - reading list
Bolton Richard, "Introduction" στο <i>The Contest of Meaning: Critical Histories of Photography</i> , (επιμ.) Richard Bolton, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 1989.

(παράδειγμα 2ο)

Υποσημείωση - footnote
¹⁸ Martin Parr, "Introduction" στο Martin Parr & Gerry Badger, <i>The Photobook: A History</i> , Vol. I, Phaidon, Λονδίνο, 2004, σ. 11.
Βιβλιογραφία - reading list
Parr Martin, "Introduction" στο Martin Parr & Gerry Badger, <i>The Photobook: A History</i> , Vol. I, Phaidon, Λονδίνο, 2004.

διευκρινίσεις:

Όταν χρησιμοποιείται μελέτη ή κεφάλαιο μέσα σε συλλογικό τόμο:

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote
⁹ Aaron Siskind, "The Drama of Objects" στο Nathan Lyons, (επιμ.), <i>Photographers on Photography: A Critical Anthology</i> , Prentice-Hall, Rochester, 1966, σ. 97.
Βιβλιογραφία - reading list
Siskind Aaron, "The Drama of Objects" στο Nathan Lyons, (επιμ.), <i>Photographers on Photography: A Critical Anthology</i> , Prentice-Hall, Rochester, 1966.

B3. Αναφορά σε ηλεκτρονικό βιβλίο

Όταν πρόκειται για ηλεκτρονικό βιβλίο, συμπεριλαμβάνεται και ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος / URL μαζί και η ημερομηνία πρόσβασης / ανάκτησης σε παρένθεση. Ο σύνδεσμος να είναι ενεργός και να ελεγχθεί για την σωστή πλοήγησή του.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote
²² Christopher Phillips (ed.) <i>Photography in the Modern Era: European Documents and Critical Writings 1913-1940</i> , σ. 89. https://libmma.contentdm.oclc.org/digital/collection/p15324coll10/id/228341/ p15324coll10/id/228341 (πρόσβαση 19/4/20).
Βιβλιογραφία - reading list
Phillips Christopher (ed.) <i>Photography in the Modern Era: European Documents and Critical Writings 1913-1940</i> , https://libmma.contentdm.oclc.org/digital/collection/p15324coll10/id/228341/ p15324coll10/id/228341 (πρόσβαση 19/4/20).

B4. Αναφορά σε άρθρο επιστημονικού περιοδικού (journal)

Ο τίτλος του άρθρου εμφανίζεται μέσα σε εισαγωγικά και όχι με πλάγια γραμματοσειρά.

Ο τίτλος του επιστημονικού περιοδικού εμφανίζεται με πλάγια γραμματοσειρά (όπως τα βιβλία).

Η αναφορά συγκεκριμένου Τεύχους (Issue) ενός Τόμου (Volume) γίνεται με τη χρήση αριθμού.

Ενώ στην υποσημείωση δίνεται η συγκεκριμένη σελίδα της πληροφορίας, στην βιβλιογραφία γράφεται το σύνολο των σελίδων του άρθρου μέσα στο περιοδικό.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

¹⁴ László Moholy-Nagy, "From Pigment to Light", *Telephor*, Vol. 1, No. 2, 1936, σ. 32.

Βιβλιογραφία - reading list

Moholy-Nagy László, "From Pigment to Light", *Telephor*, Vol. 1, No. 2, 1936, σσ. 32-36.

διευκρινίσεις:

Αναφορά σε κριτική βιβλίου ή κριτική έκθεσης (book review, exhibition review)

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

¹¹ Christopher J. Lee, review of "African Words, African Voices", (επιμ.) Luise White, Stephan F. Miescher and David William Cohen, *Oral History Review*, Vol. 31, No. 1, 2004, σ. 83.

Βιβλιογραφία - reading list

Lee J. Christopher, review of "African Words, African Voices", (επιμ.) Luise White, Stephan F. Miescher and David William Cohen, *Oral History Review*, Vol. 31, No. 1, 2004, σσ. 83-84.

διευκρινίσεις:

Όταν πρόκειται για ηλεκτρονικό άρθρο δίνεται ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος / URL του άρθρου (DOI), μαζί και η ημερομηνία πρόσβασης / ανάκτησης σε παρένθεση. DOI (Digital Object Identifier) είναι ένας συνδυασμός αριθμών και συμβόλων που ταυτίζει ένα άρθρο ή έγγραφο και το συνδέει με το διαδίκτυο.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

³ Emma Stein, "László Moholy-Nagy and Chicago's War Industry: Photographic Pedagogy at the New Bauhaus", *History of Photography*, 38:4, σ. 400, <https://doi.org/10.1080/03087298.2014.949487> (πρόσβαση 19/4/20).

Βιβλιογραφία - reading list

Stein Emma, "László Moholy-Nagy and Chicago's War Industry: Photographic Pedagogy at the New Bauhaus", *History of Photography*, 38:4, σσ. 398-417, <https://doi.org/10.1080/03087298.2014.949487> (πρόσβαση 19/4/20).

B5. Αναφορά σε άρθρο εφημερίδας (ηλεκτρονική έκδοση)

Όταν ο συγγραφέας του άρθρου είναι άγνωστος, δίνεται ο τίτλος σε εισαγωγικά, ο τίτλος της εφημερίδας με πλάγια γραμματοσειρά, ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος /URL της πηγής, και η ημερομηνία πρόσβασης/ανάκτησης της πηγής σε παρένθεση.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

⁶ "Νίκος Μάρκου, Inner Space", *Lifo Cityguide*, <https://www.lifo.gr/guide/arts/news/nikos-markoy-inner-space> (πρόσβαση 12/12/23).

Βιβλιογραφία - reading list

Lifo Cityguide, "Νίκος Μάρκου, Inner Space", <https://www.lifo.gr/guide/arts/news/nikos-markoy-inner-space> (πρόσβαση 12/12/23).

διευκρινίσεις:

Όταν είναι σε έντυπη μορφή, η αναφορά της σελίδας ενός άρθρου ή εφημερίδας δεν είναι απαραίτητη. Το όνομα του συγγραφέα δίνεται εφόσον είναι γνωστό. Η πόλη όπου εκδίδεται η εφημερίδα θα πρέπει να αναφέρεται, εκτός και αν ο τόπος έκδοσης είναι εμφανής από το όνομα της εφημερίδας.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

²⁴ Arthur Lubow, "Empathy and Artistry: Rediscovering Dorothea Lange", *New York Times*, February 13, 2020.

Βιβλιογραφία - reading list

Lubow Arthur, "Empathy and Artistry: Rediscovering Dorothea Lange", *New York Times*, February 13, 2020.

B6. Αναφορά σε διατριβή

Γράφεται το όνομα του συγγραφέα, ο τίτλος σε εισαγωγικά, το είδος της διατριβής και το πανεπιστήμιο με την ημερομηνία απόκτησης. (Όταν πρόκειται για ηλεκτρονική πηγή, δίνεται ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος / URL, και η ημερομηνία πρόσβασης/ανάκτησης της πηγής σε παρένθεση).

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

¹⁵ Amy W. Loomis, "Kodak Women: Domestic contexts and the commercial culture of photography, 1800's-1980's", Masters Thesis, University of Massachusetts Amherst, 1994, σ. 104.

Βιβλιογραφία - reading list

Loomis Amy W., "Kodak Women: Domestic contexts and the commercial culture of photography, 1800's-1980's", Masters Thesis, University of Massachusetts Amherst, 1994.

(παράδειγμα 2ο)

Υποσημείωση - footnote

²² Αθηνά Φελούρη, "Η αισθητική του Walter Benjamin", Μεταπτυχιακή διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2010, σ. 10. <http://ikee.lib.auth.gr/record/122848?ln=el> (πρόσβαση 12/1/24).

Βιβλιογραφία - reading list

Φελούρη Αθηνά, "Η αισθητική του Walter Benjamin", Μεταπτυχιακή διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2010. <http://ikee.lib.auth.gr/record/122848?ln=el> (πρόσβαση 12/1/24).

B7. Αναφορά σε συνέντευξη

Η συνέντευξη θεωρείται "προσωπική επικοινωνία", όπου συνήθως συμπεριλαμβάνεται και τοποθετείται στο τέλος μίας εργασίας, σε ξεχωριστό παράρτημα.

Υπάρχουν διάφορες μορφές προσωπικής επικοινωνίας, όπως:

- διά ζώσης συνέντευξη
- email
- τηλεφωνική συνέντευξη
- γραπτά μηνύματα
- online chat
- κ.α.

Γράφουμε τις λέξεις "προσωπική επικοινωνία" και διευκρινίζουμε μια από τις παραπάνω μορφές σε παρένθεση ή αγκύλες.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

¹³ Γιώργος Δεπόλλας, προσωπική επικοινωνία, 18 Ιουνίου, 2023 [συνέντευξη μέσω email].

Βιβλιογραφία - reading list

Δεπόλλας Γιώργος, προσωπική επικοινωνία, 18 Ιουνίου, 2023 [συνέντευξη μέσω email].

B8. Αναφορά σε οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο)

Η αναφορά σε οπτικοακουστικό υλικό γίνεται με τον ίδιο τρόπο όπως και στην περίπτωση ενός βιβλίου. Μετά το ονοματεπώνυμο του δημιουργού (ο σκηνοθέτης ή αν δεν υπάρχει, δίνεται ο οργανισμός), ακολουθεί ο τίτλος με πλάγια γραμματοσειρά και κεφαλαία τα πρώτα γράμματα.

Στην αναφορά συμπεριλαμβάνονται η εταιρία παραγωγής (αν υπάρχει), οι πληροφορίες σχετικά με τη μορφή του υλικού σε αγκύλες, π.χ. [βίντεο], [DVD], [CD-ROM], [βιντεοκασέτα], [ψηφιακός δίσκος], κτλ., και τέλος, το συγκεκριμένο χρονικό σημείο της αναφοράς.

Όταν πρόκειται για ηλεκτρονική πηγή, δίνεται ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος /URL, και η ημερομηνία πρόσβασης/ανάκτησης της πηγής σε παρένθεση.

Βλέπε επίσης την ενότητα "A11. Αναφορά σε Εικόνες".

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

²³ John Paul Fargier, *Photographer Man Ray*, 1998, Les Films du Tambour de Soie, [βίντεο], 23:05, <https://www.youtube.com/watch?v=s8gJJJaUuWco> (πρόσβαση 19/4/20).

Βιβλιογραφία - reading list

Fargier John Paul, *Photographer Man Ray*, 1998, Les Films du Tambour de Soie, [βίντεο], <https://www.youtube.com/watch?v=s8gJJJaUuWco> (πρόσβαση 19/4/20).

B9. Αναφορά σε διάλεξη

Ο τίτλος της διάλεξης σε εισαγωγικά.

(παράδειγμα 1ο)

Στο παρακάτω παράδειγμα, η διάλεξη συμπεριλαμβάνεται σε βιβλίο, οπότε δίνεται μαζί και η βιβλιογραφική αναφορά σε βιβλίο (βλέπε B1):

Υποσημείωση - footnote

⁵ Peter Henry Emerson, "Science and Art". Διάλεξη στο συνέδριο του Camera Club, Society of the Arts, στο Λονδίνο στις 26/3/1889) Στο Alan Trachtenburg (επιμ.) *Classic Essays on Photography*, Leete's Island Books, Νέου Χέιβεν Κονέκτικατ 1980, σ. 64.

Βιβλιογραφία - reading list

Emerson Peter Henry, "Science and Art". Διάλεξη στο συνέδριο του Camera Club, Society of the Arts, στο Λονδίνο στις 26/3/1889) Στο Trachtenburg Alan (επιμ.) *Classic Essays on Photography*, Leete's Island Books, Νέου Χέιβεν Κονέκτικατ 1980.

διευκρινίσεις:

Όταν πρόκειται για διάλεξη του μαθήματος, δίνεται το όνομα του καθηγητή, ο τίτλος του θέματος της διάλεξης σε εισαγωγικά, το όνομα του μαθήματος, μαζί με τις λέξεις "διάλεξη μαθήματος", τοποθεσία και ημερομηνία.

(παράδειγμα 2ο)

Υποσημείωση - footnote

¹¹ Αντωνία Μπάρδη, "Το Πορτρέτο ως Πολιτισμική Κατασκευή", Πολιτισμική Ανθρωπολογία στην Φωτογραφία, διάλεξη μαθήματος, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, 4 Νοεμβρίου 2021.

Βιβλιογραφία - reading list

Μπάρδη Αντωνία, "Το Πορτρέτο ως Πολιτισμική Κατασκευή", Πολιτισμική Ανθρωπολογία στην Φωτογραφία, διάλεξη μαθήματος, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, 4 Νοεμβρίου 2021.

B10. Αναφορά σε ιστοσελίδες

Υπάρχουν πολλά είδη πληροφοριών που μπορούν να ανακτηθούν από τον παγκόσμιο ιστό (άρθρα-κείμενα διαφόρων ειδών: βάσεις δεδομένων, προσωπικές ιστοσελίδες καλλιτεχνών, εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, κ.α.).

Τηρούμε τα 4 βασικά τμήματα πληροφοριών, ωστόσο, σε μερικές περιπτώσεις, ίσως να υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην σειρά που θα εμφανίζονται:

author, title, source, date

[συγγραφέας, τίτλος, πηγή, ημερομηνία]

Η αναφορά σε ιστοσελίδα θα πρέπει να περιλαμβάνει όσο το δυνατό περισσότερα στοιχεία από τα ακόλουθα:

- το ονοματεπώνυμο του συγγραφέα του περιεχομένου της σελίδας ή αν δεν υπάρχει, το όνομα του οργανισμού ή ιδιοκτήτη του ιστότοπου που κάνει την δημοσίευση [πηγή].
- ο τίτλος της ιστοσελίδας.
- ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος /URL και η ημερομηνία πρόσβασης σε παρένθεση.

Ο τίτλος της ιστοσελίδας αναγράφεται μέσα σε εισαγωγικά και όχι με πλάγια γραμματοσειρά.

Αν δεν υπάρχει χρονολογία δημοσίευσης, μπορούμε να γράψουμε σε παρένθεση τα αρχικά (χ.χ.) "χωρίς χρονολογία". Στα Αγγλικά παρουσιάζεται (n.d.) "no date".

Παρακάτω παρουσιάζονται παραδείγματα με τις βασικές περιπτώσεις διαφόρων ειδών ιστοσελίδων, μαζί και ο τρόπος αναφοράς τους.

Προσοχή: σε καμία περίπτωση δεν γράφουμε απλώς ένα link!

(περίπτωση 1η)
Κείμενο-άρθρο με όνομα συγγραφέα, δημοσιευμένο από οργανισμό

παράδειγμα:

Υποσημείωση - footnote

⁴⁵ Blake Stimson, "The Photographic Comportment of Berndt and Hilla Becher", 2004, Tate Papers, <https://www.tate.org.uk/research/tate-papers/01/photographic-comportment-of-bernd-and-hilla-becher> (πρόσβαση 19/4/20).

Βιβλιογραφία - reading list

Stimson Blake, "The Photographic Comportment of Berndt and Hilla Becher", 2004, Tate Papers, <https://www.tate.org.uk/research/tate-papers/01/photographic-comportment-of-bernd-and-hilla-becher> (πρόσβαση 19/4/20).

(περίπτωση 2η)

Όταν δεν υπάρχει πληροφορία σχετική με το ονοματεπώνυμο του συγγραφέα, ξεκινάμε με τον τίτλο της ιστοσελίδας σε εισαγωγικά, μετά ακολουθεί με την σειρά: το όνομα του οργανισμού ή ιδιοκτήτη του ιστότοπου που κάνει την δημοσίευση (πχ., Museum of Modern Art, NY), την ημερομηνία δημοσίευσης (αν υπάρχει), ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος /URL μαζί και η ημερομηνία πρόσβασης σε παρένθεση.

παράδειγμα:

Υποσημείωση - footnote

²¹ "Albert Renger-Patzsch", Getty Museum Collection, <https://www.getty.edu/art/collection/person/103KHR> (πρόσβαση 10/1/24).

Βιβλιογραφία - reading list

Getty Museum Collection, "Albert Renger-Patzsch", <https://www.getty.edu/art/collection/person/103KHR> (πρόσβαση 10/1/24).

(διευκρίνιση)

Αντιγράφεται ολόκληρος ο τίτλος, όπως εμφανίζεται στην ιστοσελίδα.

Στο παρακάτω παράδειγμα, δεν υπάρχει συγγραφέας και ο τίτλος της περιέχει μια ημερομηνία σε παρένθεση, η οποία θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται όπως εμφανίζεται, σε εισαγωγικά. Ακολουθεί το όνομα της οργάνωσης ή ιδιοκτήτη του ιστότοπου που κάνει την δημοσίευση, ημερομηνία δημοσίευσης (αν υπάρχει) ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος /URL μαζί και η ημερομηνία πρόσβασης σε παρένθεση.

παράδειγμα:

Υποσημείωση - footnote

⁹ "Karl Blossfeldt's Urformen der Kunst (1928)", The Public Domain Review, <https://publicdomainreview.org/collection/karl-blossfeldt-s-urformen-der-kunst-1928/> (πρόσβαση 19/12/23).

Βιβλιογραφία - reading list

The Public Domain Review, "Karl Blossfeldt's Urformen der Kunst (1928)", <https://publicdomainreview.org/collection/karl-blossfeldt-s-urformen-der-kunst-1928/> (πρόσβαση 19/12/23).

(περίπτωση 4η)

Όταν πρόκειται για ιστοσελίδα που περιέχει βάση δεδομένων, (όπως λεξικά, εγκυκλοπαίδειες, τράπεζες εικόνων, κ.α.), πρώτα γράφεται σε εισαγωγικά ο τίτλος (οι λέξεις που αναζητήθηκαν), το όνομα του οργανισμού του ιστότοπου, ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος /URL μαζί και η ημερομηνία πρόσβασης σε παρένθεση.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

¹¹ "Cyanotype: photographic process", Encyclopedia Britannica, <https://www.britannica.com/technology/cyanotype> (πρόσβαση 10/4/23).

Βιβλιογραφία - reading list

Encyclopedia Britannica, "Cyanotype: photographic process", <https://www.britannica.com/technology/cyanotype> (πρόσβαση 10/4/23).

(περίπτωση 5η)

Όταν αναφερόμαστε σε προσωπικό ιστότοπο ενός καλλιτέχνη, το διευκρινίζουμε.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

¹¹ Elina Brotherus, "Sanatorium (2022)", personal website, <https://www.elinabrotherus.com/still#/sanatorium-2022/> (πρόσβαση 12/6/23).

Βιβλιογραφία - reading list

Brotherus Elina, "Sanatorium (2022)", personal website, <https://www.elinabrotherus.com/still#/sanatorium-2022/> (πρόσβαση 12/6/23).

(περίπτωση 6η)

Όταν ένα συγκεκριμένο κείμενο δημοσιεύεται από άλλον (π.χ. ένα άρθρο από συνέδριο το οποίο τυπώθηκε σε βιβλίο αλλά δημοσιεύεται online, ένα δημοσίευμα από τον τύπο αλλά δημοσιεύεται στο site ενός καλλιτέχνη, κτλ.), μπορούμε να γράψουμε τα στοιχεία της

βασικής πηγής και στο τέλος να γράψουμε τις λέξεις "διαθέσιμο στο" μαζί με τον ηλεκτρονικό σύνδεσμο /URL και την ημερομηνία πρόσβασης σε παρένθεση.

(παράδειγμα)

Υποσημείωση - footnote

¹¹ Γιώργης Γερόλυμπος, "Terza Natura: Διαμορφώνοντας μια προσωπική προσέγγιση", Τόμ. 2 (2009): Παγκόσμια Τοπία-Διεθνές Συνέδριο για την Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες 2009, σελ. 57, διαθέσιμο στο <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/visualmarch/article/view/3132/3155> (πρόσβαση 21/1/24).

Βιβλιογραφία - reading list

Γερόλυμπος Γιώργης, "Terza Natura: Διαμορφώνοντας μια προσωπική προσέγγιση", Τόμ. 2 (2009): Παγκόσμια Τοπία-Διεθνές Συνέδριο για την Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες 2009, διαθέσιμο στο <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/visualmarch/article/view/3132/3155> (πρόσβαση 21/1/24).

B11. Αναφορά σε εικόνες

Λεζάντες και διαχείριση οπτικού υλικού

Αν η εργασία περιλαμβάνει οπτικό υλικό όπως φωτογραφίες και έργα τέχνης, στην λεζάντα κάτω από αυτά αναφέρονται στη σειρά:

- το όνομα του δημιουργού,
- ο τίτλος του έργου (με πλάγια γραμματοσειρά),
- η ημερομηνία παραγωγής,
- το μέσο του έργου [σε αγκύλες],
- μαζί και (αν υπάρχει) ο εκδότης ή το μουσείο στη συλλογή του οποίου ανήκει.

Ως πρώτο στοιχείο, χρήσιμο είναι να υπάρχει αρίθμηση (πχ., Εικόνα 1, Εικόνα 2, κτλ.) έτσι ώστε να γίνεται παραπομπή μέσα στο κείμενο και εύκολα κατανοητή η αναφορά της για τον αναγνώστη.

(παράδειγμα)



Εικόνα 1: Elliot Erwitt, *USA. New York*, 1974 [φωτογραφία], Magnum Photos.

διευκρινίσεις:

Όταν πρόκειται για screenshot (στιγμιότυπο οθόνης) μιας στατικής εικόνας από μια ταινία, δημιουργείται ένα αντίγραφο από το έργο κάποιου άλλου, οπότε η πλήρης αναφορά είναι υποχρεωτική, μαζί με τις λέξεις στο τέλος "screenshot του συγγραφέα" σε αγκύλες και χωρίς εισαγωγικά.

(παράδειγμα)



Εικόνα 2: Στατική εικόνα από το ντοκιμαντέρ *Marc Riboud*, σειρά *Contacts*, Riff International Production 2010, ARTE Γαλλία, [screenshot του συγγραφέα].

διευκρινίσεις:

Όταν πρόκειται για υλικό από μεγάλες εταιρίες που διέπονται από συγκεκριμένες πολιτικές αντιγραφής, δίνεται © μαζί με το όνομα της εταιρίας (Google ή Microsoft, Skype, κτλ.)

(παράδειγμα)



Εικόνα 3: Google Maps, Μουσείο Λουβρ, Παρίσι, Map data 2018 © Google, [screenshot του συγγραφέα]. <https://www.google.com/maps/d/viewer?ie=UTF8&hl=en&t=h&msa=0&ll=48.86059248114954%2C2.3368044576720877&spn=0.093719%2C0.338173&z=16&source=embed&mid=1vzezpiyG6W2uBohoHMKU9xCLAe0> (πρόσβαση 19/4/20).

Οπτικό υλικό και βιβλιογραφία

Η προέλευση όλου του οπτικού υλικού αναγράφεται σε μία ξεχωριστή λίστα αναφορών που ονομάζεται "Κατάλογος Εικόνων" ["List of Figures" ή "List of Illustrations"] και συνήθως, τοποθετείται σε ξεχωριστό παράρτημα για τις μεγάλες εργασίες.

B12. Ειδικές περιπτώσεις: "Όπως Πριν" (Ibid)

Όταν σε μια παραπομπή (footnote) η πηγή είναι η ίδια με την ακριβώς προηγούμενη υποσημείωση, στην υποσημείωση γράφουμε για συντομία Ο.Π. [Όπως Πριν], μαζί και τη νέα σελίδα (όταν πρόκειται για βιβλίο) ή νέα ημερομηνία πρόσβασης (όταν πρόκειται για διαδικτυακή πηγή).

[Στα Αγγλικά χρησιμοποιείται η λέξη " Ibid ".]

Όταν πρόκειται για την ίδια πηγή και την ίδια σελίδα, γράφουμε σκέτο Ο.Π.

Όταν πρόκειται για την ίδια πηγή αλλά διαφορετική σελίδα, γράφουμε Ο.Π., νέα σελίδα.

Όταν δεν πρόκειται για την ίδια πηγή (δηλαδή, δεν είναι η ίδια με την ακριβώς προηγούμενη υποσημείωση), τότε δεν κάνουμε χρήση του Ο.Π. και ξανά γράφουμε τα βιβλιογραφικά στοιχεία της πηγής.

(παράδειγμα με διευκρινίσεις)

Παρακάτω, η υποσημείωση 18 γράφει σκέτο "Ο.Π." γιατί τόσο η πηγή, όσο και η σελίδα, είναι ακριβώς ίδιες με την υποσημείωση 17.

Ενώ η υποσημείωση 19 γράφει "Ο.Π., σ. 430" (νέα σελίδα) γιατί η πηγή είναι ίδια με την ακριβώς προηγούμενη (18), αλλά η σελίδα είναι διαφορετική.

¹⁷ Ernst Hans Josef Gombrich, « Η Αισθητική του Freud », *Εποχές* [τεύχη 36-48], 37, 1966, σ. 428.

¹⁸ Ο.Π.

¹⁹ Ο.Π., σ. 430.

B13. Ειδικές περιπτώσεις: Όταν μια πηγή παρατίθεται μέσα σε μία άλλη

Όταν μια πηγή παρατίθεται μέσα σε μία άλλη, [δηλαδή, διαβάζουμε π.χ., ένα βιβλίο που αναφέρεται σ' ένα άλλο βιβλίο που δεν έχουμε] το σωστό είναι να αναφέρονται οι βιβλιογραφικές αναφορές ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΟ πηγών μέσα στην υποσημείωση, τόσο της πρωτογενούς όσο και της δευτερογενούς, διαχωρίζοντας τις πηγές με τις λέξεις "στο" ή "αναφορά στο".

(παράδειγμα)

¹¹ Charlotte Cotton, *The Photograph as Contemporary Art*, Thames & Hudson, Λονδίνο, 2004, σελ. 16, αναφορά στο βιβλίο Νατάσσα Μαρκίδου, *Φωτογραφία: Κριτικές Αναγνώσεις*, Αθήνα, 2015, σελ. 146.

B14. Ειδικές περιπτώσεις: Παράθεση αποσπάσματος μικρότερου από δύο σειρές

Αν το κείμενο που παρατίθεται είναι μικρότερο από δύο σειρές (λιγότερο από 30 λέξεις), το ενσωματώνουμε μέσα στην ροή του κειμένου μας, το εσωκλείουμε σε εισαγωγικά (" ") και στο τέλος ακολουθεί η παραπομπή στην πηγή με τον αριθμό αναφοράς footnote.

(παράδειγμα)

Σύμφωνα με τον Hans Richter, "Αυτό που έγινε στην πραγματικότητα, ήταν ότι ο Heartfield παρακινήθηκε να αναπτύξει κάτι που ξεκίνησε σαν εμπρηστικό πολιτικό αστέιο σε συνειδητή καλλιτεχνική μέθοδο."¹⁷

B15. Ειδικές περιπτώσεις: Παράθεση αποσπάσματος μεγαλύτερου από δύο σειρές

Αν το κείμενο που παρατίθεται είναι μεγαλύτερο από δύο σειρές ή 30 λέξεις (πχ, 3 σειρές και άνω), τότε το παραθέτουμε σε μια ανεξάρτητη παράγραφο και αφαιρούνται τα εισαγωγικά.

Η παράγραφος της παράθεσης θα πρέπει να είναι γραμμένη με εσοχή περίπου μισής ίντσας (όπως όταν ξεκινάει μια νέα παράγραφος).

Στο τέλος ακολουθεί η παραπομπή στην πηγή με τον αριθμό αναφοράς.

Μην χρησιμοποιείτε ούτε πλάγια γραμματοσειρά, ούτε εισαγωγικά, αφού γίνεται κατανοητό ότι πρόκειται για παράθεση κειμένου από την ιδιαίτερη μορφή του.

(παράδειγμα)

Σύμφωνα με το περιοδικό *Aperture*,

—→ Η εγγενής γοητεία της φωτογραφίας πηγάζει από αυτό τη διττότητα που παρουσιάζει, από τη μία να αφηγείται την αλήθεια και από την άλλη να αφηγείται ιστορίες. Η αφήγηση της αλήθειας διαπερνά και περιγράφει την πραγματικότητα και η ιδιότητα της εξιστόρησης καλύπτει την αέναη ανάγκη για δημιουργία μύθων.¹⁴ ←—

Και είναι χαρακτηριστικά εμφανής αυτή η διττότητα στα έργα της φωτογράφου, η οποία στρέφοντας τον φακό πάνω της διηγείται μια σκληρή ιστορία.

Τα βελάκια δείχνουν την εσοχή, μαζί και το πώς εμφανίζεται το κείμενο που παρατίθεται απομονωμένο, σε μία ανεξάρτητη παράγραφο.

B16. Ειδικές περιπτώσεις: Παράλειψη τμήματος του παρατιθέμενου κειμένου

Σε περίπτωση που παραληφθεί κάποιο τμήμα του παρατιθέμενου κειμένου, χρησιμοποιείτε σε παρένθεση τρεις τελείες (...) για να το δηλώσετε.

(παράδειγμα)

"Η ετικέτα του Becher School ή του Dusseldorf School, (...) υποδηλώνει μια αντικειμενική προσέγγιση (...) που σαφώς το ξεχωρίζει από τις δημοσιογραφικές ή τεκμηριωτικές πρακτικές άλλων Γερμανών φωτογράφων."²⁰

B17. Ειδικές περιπτώσεις: "έμφαση στο πρωτότυπο" [emphasis in original]

Όταν γίνεται παράθεση κειμένου, το κείμενο αντιγράφεται αυτούσιο, όπως ακριβώς εμφανίζεται στο πρωτότυπο. Αν ο συγγραφέας έχει προσθέσει εισαγωγικά ή πλάγια γραμματοσειρά σε κάποιες λέξεις για να δώσει έμφαση, τότε αυτό επισημαίνεται με τις λέξεις "έμφαση στο πρωτότυπο" [emphasis in original] ή "έμφαση πρωτότυπη" σε αγκύλες μετά την παράθεση.

(παράδειγμα 1ο)

"Η εικόνα είναι πάντα ένα υποκατάστατο της πραγματικότητας", λέει ο Φώτης Καγγελάρης, και συνεχίζει, "η ασύλληπτη πραγματικότητα υπαγορεύει φωτογραφίες που οφείλουν να έχουν κάτι να πουν γι' αυτόν που συνομιλεί με την εικόνα, για το *νόημα*"⁴⁵ [έμφαση στο πρωτότυπο].

(παράδειγμα 2ο)

Σύμφωνα με την Πετσινή, "εμφανίζεται ως χώρος μέσα στον οποίο *εμείς* βρίσκουμε ή χάνουμε τον εαυτό μας"⁵⁴ [έμφαση πρωτότυπη].

B18. Ειδικές περιπτώσεις: "πρόσθετη έμφαση" [emphasis added / emphasis mine]

Στις περιπτώσεις που εμείς οι ίδιοι έχουμε δώσει έμφαση σε κάποιες λέξεις ενός κειμένου (με πλάγια γραμματοσειρά ή με εισαγωγικά), τότε αυτό επισημαίνεται είτε με τις λέξεις "δική μου έμφαση" [emphasis mine], είτε με την έκφραση "πρόσθετη έμφαση" [emphasis added] σε αγκύλες μετά την παράθεση.

(παράδειγμα)

Η διάσημη φράση από την ιστορική ομιλία του Λίνκολν στο Γκέτεσμπουργκ κατά τη διάρκεια του Αμερικάνικου Εμφυλίου ήταν "a government of the people, by the people, for the people"¹³ [πρόσθετη έμφαση].

Μέρος Γ'

Παρενθετική μορφή (author-date style): παραδείγματα

Παραπομπές

Η παρενθετική αναγραφή εμφανίζει ενδοκειμενικά τις παραπομπές σε παρένθεση. Μέσα στην ροή του κειμένου γράφονται:

- το επίθετο του συγγραφέα
- το έτος δημοσίευσης
- η σελίδα

(παράδειγμα)
(επίθετο, έτος: σελίδα)

Ακολουθούν δύο παραδείγματα με την ίδια παραπομπή: το πρώτο με την παρενθετική και το δεύτερο με την αριθμητική μορφή.

Παράδειγμα παραπομπής:
Παρενθετική μορφή (parenthetical ή author-date system style)

Για τον Benjamin συγκεκριμένα, η "κοινωνική λειτουργία" που οραματίστηκε συγκεκριμένα για την φωτογραφία, απαιτούσε να μας αποκαλύπτει με τις εικαστικές παραστάσεις της, όχι αιώνιες αλήθειες, αλλά αντίθετα, "ιδιαίτερες, σταθερές, και ιστορικές αλήθειες" (Leslie 2000: 48).

Παράδειγμα παραπομπής:
Αριθμητική μορφή (numbered notes ή footnote referencing style)

Για τον Benjamin συγκεκριμένα, η "κοινωνική λειτουργία" που οραματίστηκε συγκεκριμένα για την φωτογραφία, απαιτούσε να μας αποκαλύπτει με τις εικαστικές παραστάσεις της, όχι αιώνιες αλήθειες, αλλά αντίθετα, "ιδιαίτερες, σταθερές, και ιστορικές αλήθειες".¹

¹ Esther Leslie, *Walter Benjamin: Overpowering Conformism*, London: Pluto Press, 2000, 48.

Βιβλιογραφία

Η βιβλιογραφική αναφορά αποτελείται από 4 τμήματα πληροφοριών που χωρίζονται με κόμμα και ακολουθούν την *συγκεκριμένη σειρά*:

author, date, title, source
[συγγραφέας, ημερομηνία, τίτλος, πηγή]

Αξιοσημείωτες διαφορές ανάμεσα στην αριθμητική και παρενθετική μορφή είναι:

- το μικρό όνομα του συγγραφέα γράφεται εν συντομία, μόνο με το πρώτο γράμμα
- η θέση στην οποία εμφανίζεται το στοιχείο της ημερομηνίας είναι η δεύτερη μετά το όνομα του συγγραφέα

Ενώ στην αριθμητική μορφή η ημερομηνία εμφανίζεται ως τελευταίο στην σειρά, στην παρενθετική, είναι το δεύτερο και το πιο σημαντικό στοιχείο μετά από το όνομα.

Η ημερομηνία εμφανίζεται σε παρένθεση, έτσι ώστε κοιτάζοντας μια βιβλιογραφία, ο αναγνώστης να μπορεί να αναγνωρίσει εύκολα το επίθετο και να το συνδέσει με την ημερομηνία της συγκεκριμένης πηγής, όπως διαβάστηκε ενδοκειμενικά στην παραπομπή.

Ακολουθούν δύο παραδείγματα βιβλιογραφίας για την ίδια πηγή: το πρώτο με την παρενθετική και το δεύτερο με την αριθμητική μορφή.

Παράδειγμα βιβλιογραφίας - reading list :
Παρενθετική μορφή (parenthetical ή author-date system style)

Bate D. (2020), *Photography: The Key Concepts, 2nd Edition*, Routledge, London.

Παράδειγμα βιβλιογραφίας - reading list :
Αριθμητική μορφή (numbered notes ή footnote referencing style)

Bate David, *Photography: The Key Concepts, 2nd Edition*, Routledge, London, 2020.

Μέρος Δ'

Χρήσιμες πηγές - βοήθεια

Μερικά βασικά πρότυπα αναφοράς [reference systems] είναι τα παρακάτω:

- Harvard
- MLA [Modern Language Association]
- APA [American Psychological Association]
- Chicago Manual of Style

Η λίστα που ακολουθεί περιέχει συνδέσμους σε διάφορα ανώτατα ιδρύματα σχετικά με την τεκμηρίωση και την ακαδημαϊκή συγγραφή, επίσης και οι επίσημες ιστοσελίδες μερικών συστημάτων αναφοράς.

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης, "Βιβλιογραφικές Παραπομπές και σύνταξη βιβλιογραφίας: APA Style, MLA Style, CHICAGO Style, HARVARD Style", https://www.lib.teiep.gr/images/stories/BIBLIOΓΡΑΦΙΚΕΣ_ΑΝΑΦΟΡΕΣ_ΠΡΟΤΥΠΑ_ΚΑΙ_ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ_ΟΚΤ_2018_ΠΙ.pdf (ανάκτηση 10-01-2024).

Macquarie University Library, "Referencing Basics", <https://libguides.mq.edu.au/referencing/referencing-basics> (ανάκτηση 10-01-2024).

Πανεπιστήμιο Πατρών, Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης, "Βιβλιογραφικές Αναφορές: Οδηγός διαχείρισης βιβλιογραφικών αναφορών", https://library.upatras.gr/wp-content/uploads/2017/12/lis_citationsguide.pdf (ανάκτηση 10-01-2024).

Συστήματα Αναφοράς

APA Style: [American Psychological Association]
<https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/citations/basic-principles/author-date>

MLA Style [Modern Language Association]
<https://www.mla.org/MLA-Style>

Chicago Manual of Style:
https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html

Go to Notes and Bibliography Style:

https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html

Go to Author-Date Style:

https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-2.html

Πλαγιαρισμός [Plagiarism]

"Αποτροπή Λογοκλοπής", Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης, Πανεπιστήμιο Πατρών.
<https://library.upatras.gr/plagiarism>

"Plato: Plagiarism Teaching Online", καλή πηγή εκμάθησης για την αναγνώριση και αποφυγή του πλαγιαρισμού (plagiarism), διαθέσιμο στο <http://plato.gcal.ac.uk/intro.html>

Θεόδωρος Καρασααλίδης και Αναστάσιος Εμβαλωτής, "Πλαγιαρισμός σε μεταπτυχιακές διατριβές φοιτητών/τριών: Διερευνώντας το φαινόμενο", *Διάλογοι, Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες της Αγωγής και Εκπαίδευσης*, 2018, Τεύχος 4, σσ. 4-22, e-ISSN: 2459-3737. Διαθέσιμο στο <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/dialogoi/article/view/16446/16971>

Turnitin

Turnitin
<https://www.turnitin.com/>

"Οδηγίες χρήσης της υπηρεσίας Turnitin" (Για καθηγητές, όπου εξηγούνται οι "αναφορές ομοιότητας" [similarity reports]), Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, https://wiki.noc.uniwa.gr/doku.php?id=turnitin_manual

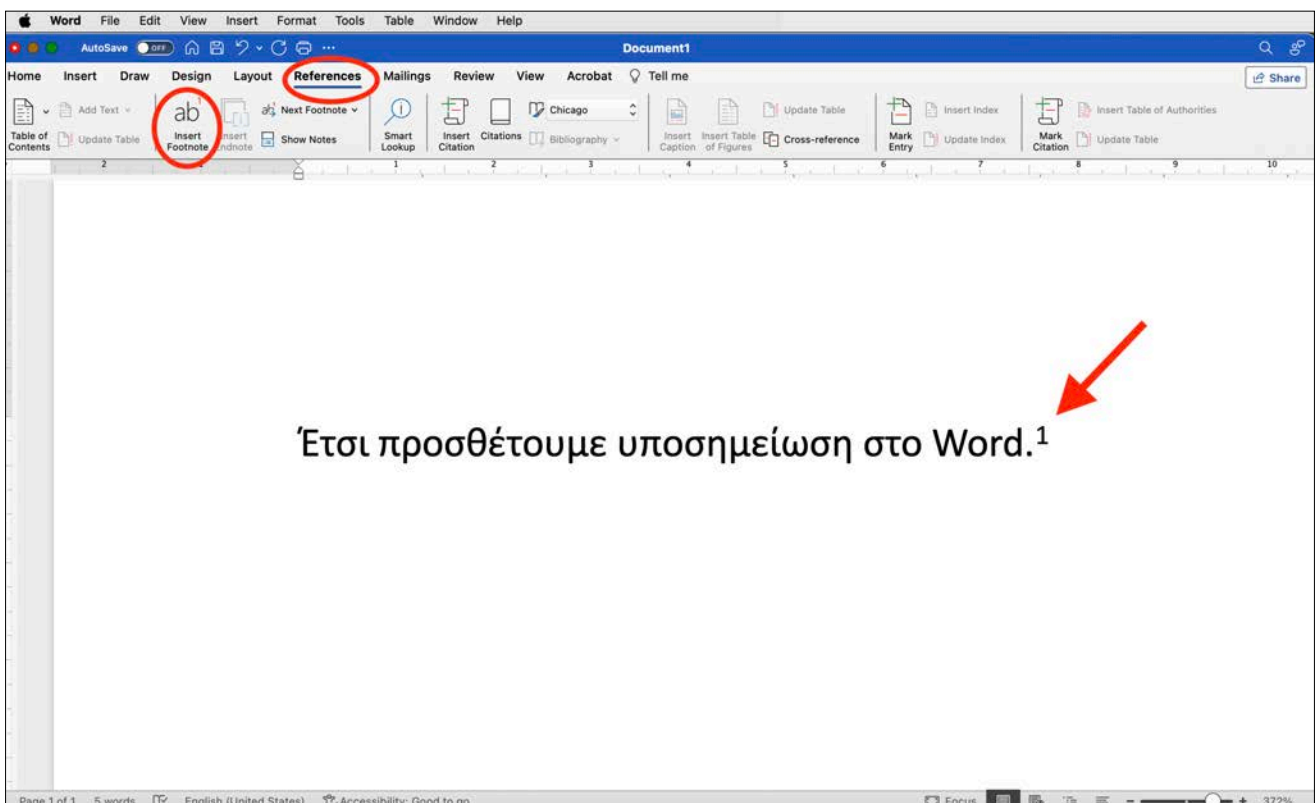
"Λογισμικό ελέγχου πιθανής λογοκλοπής - Turnitin", Βιβλιοθήκη Κέντρο Πληροφόρησης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. https://www.lib.auth.gr/el/Turnitin_CheckPlagiarism

Μέρος Ε'

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ με πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (οδηγίες)

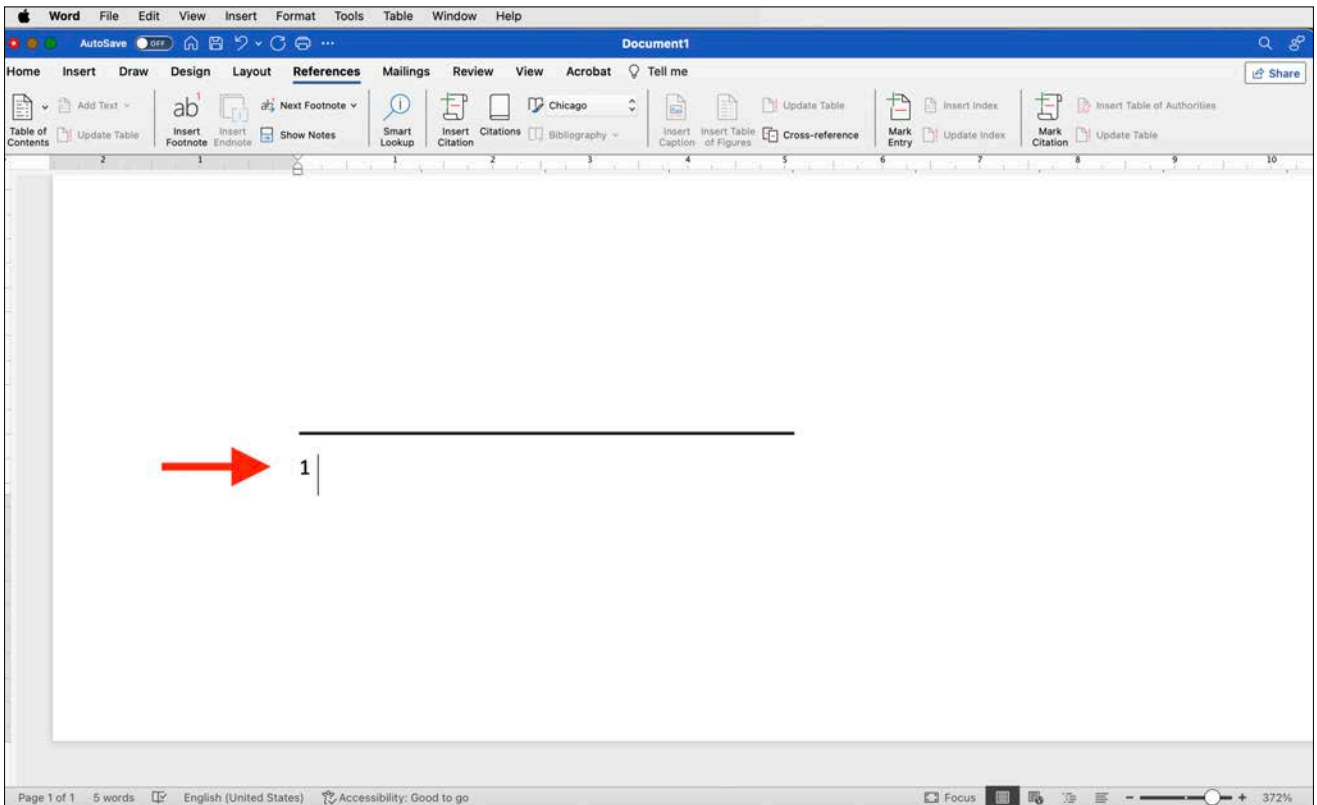
Δημιουργία υποσημειώσεων σε περιβάλλον Word:

1. Στο σημείο που θέλουμε να εμφανιστεί, (πχ., τέλος της πρότασης και μετά την τελεία), επιλέγουμε από την καρτέλα "References" > "Insert Footnote". (βλ. Εικόνα 1)



Εικόνα 1

2. Ο αριθμός της υποσημείωσης θα εμφανιστεί, μαζί με τον αντίστοιχο αριθμό στο κάτω μέρος της σελίδας. (βλ. Εικόνα 2)



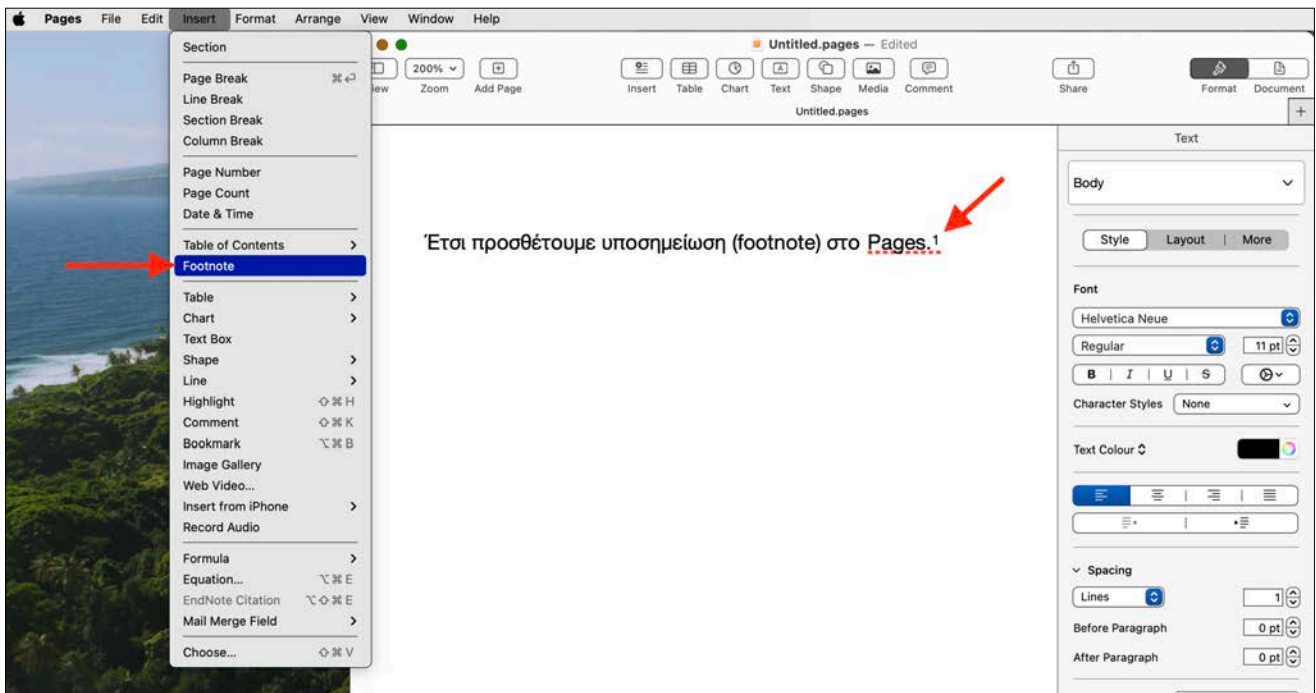
Εικόνα 2

3. Κάθε φορά που εισάγετε ένα νέο Footnote, το πρόγραμμα θα εμφανίζει τον επόμενο αύξοντα / αυξανόμενο αριθμό υποσημείωσης αυτόματα.

Σημείωση: με κάθε αλλαγή που θα κάνετε στο κείμενο σας (διαγραφή / πρόσθεση νέων αριθμών υποσημειώσεων, διαγραφή / την πρόσθεση νέων κειμένων μεταξύ των υποσημειώσεων), το πρόγραμμα θα αλλάζει τους αριθμούς και θα προσαρμόζει όλες τις θέσεις των υποσημειώσεων ανά σελίδα, αυτόματα.

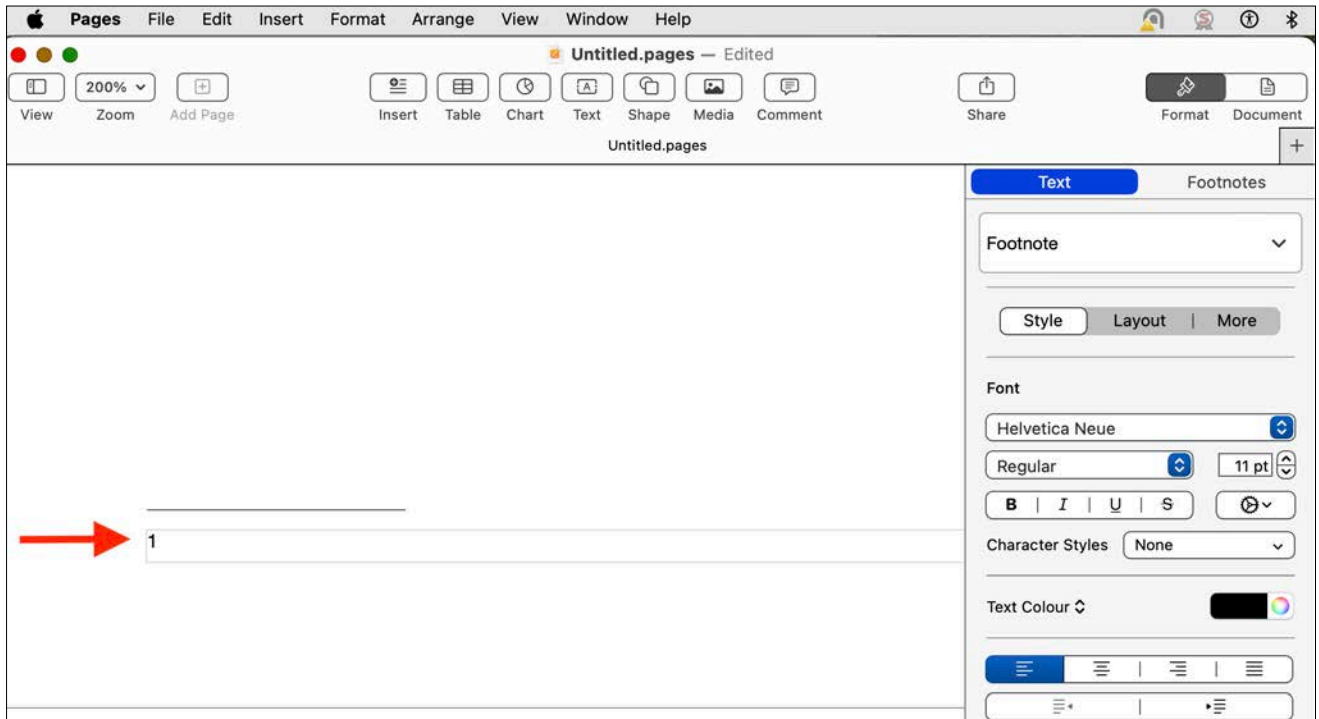
Δημιουργία υποσημειώσεων σε περιβάλλον Pages (Mac):

1. Στο σημείο που θέλουμε να εμφανιστεί, (πχ., τέλος της πρότασης και μετά την τελεία), επιλέγουμε το μενού "Insert" > "Footnote". (βλ. Εικόνα 3)



Εικόνα 3

2. Ο αριθμός της υποσημείωσης θα εμφανιστεί, μαζί με τον αντίστοιχο αριθμό στο κάτω μέρος της σελίδας. (βλ. Εικόνα 4)



Εικόνα 4

3. Κάθε φορά που εισάγετε ένα νέο Footnote, το πρόγραμμα θα εμφανίζει τον επόμενο αύξοντα / αυξανόμενο αριθμό υποσημείωσης αυτόματα.

Σημείωση: με κάθε αλλαγή που θα κάνετε στο κείμενο σας (διαγραφή / πρόσθεση νέων αριθμών υποσημειώσεων, διαγραφή / την πρόσθεση νέων κειμένων μεταξύ των υποσημειώσεων), το πρόγραμμα θα αλλάξει τους αριθμούς και θα προσαρμόζει όλες τις θέσεις των υποσημειώσεων ανά σελίδα, αυτόματα.

Αντωνία Μπάρδη

(για κοινή χρήση του Τμήματος και της Σχολής)

Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας
Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
2024